

وزارت علوم تحقیقات و فناوری
مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

خبرنامه

مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

تیرماه ۱۳۹۹

فهرست

- طی حکمی از سوی وزیر علوم؛ دکتر سیدسروش قاضی نوری نائینی به ریاست مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور منصوب شد
- پیام قدردانی وزیر علوم از دکتر وحید احمدی، رئیس پیشین مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور
- مراسم دومین سالگرد درگذشت و نکوداشت استاد دکتر محمدامین قانعی‌راد برگزار شد
- امضای تفاهم‌نامه همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و کمیسیون ملی آیسسکو در جمهوری اسلامی ایران
- برگزاری نشست مشترک مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و پژوهشگاه نیرو
- برگزاری نشست نهایی‌سازی پیش‌نویس تفاهم‌نامه مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و پژوهشگاه نیرو
- برگزاری دو نشست مشترک مراجع ملی همکاری‌های علمی بین‌المللی
- پویش علمی شو: حقیقت یا دموکراسی؟
- برگزاری وینار "تخصص یا تنوع علمی؟ نگاهی به اولویتهای علمی ایران با تکیه بر علوم همجوار"
- برگزاری کارگاه "آشنایی با آینده‌پژوهی و مبانی آن"
- برگزاری وینار "نقش کتابدار داده در علم‌سنجی و زمینه‌های مرتبط"
- نشست مجازی "نقش آینده‌نگاری فناوری در پاندمی بیماری کرونا" برگزار شد
- اولین نشست از سلسله نشست‌های دانشگاه و پدیده سوء رفتار علمی با عنوان «ابعاد و چشم‌اندازها» برگزار شد
- اولین جلسه کمیته علمی کنفرانس ملی "علم، فناوری و پیچیدگی اقتصادی" برگزار شد
- هشتمین پیش‌نشست همایش تعامل نظام دانشگاهی و فضای اجتماعی برگزار شد؛ (تبادل تجارب موفق دانشگاه هنر اسلامی تبریز)
- گپ‌وگفت «دانش‌رسانی و ترویج علم» برگزار شد
- برگزاری پنج نشست از مجموعه نشست‌های یکشنبه‌های ترویجی

نشانی ناشر: میدان ونک، خیابان ملاصدرا، خیابان

شیراز جنوبی، خیابان استاد قانع‌راد، شماره ۹

وبگاه: www.nrisp.ac.ir

تلفن: ۸۸۰۳۶۱۴۴

طی حکمی از سوی وزیر علوم؛ دکتر سیدسروش قاضی نوری نائینی به ریاست مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

منصوب شد

دکتر منصور غلامی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، روز یکشنبه ۲۹ تیر ماه ۱۳۹۹، با صدور حکمی، سیدسروش قاضی نوری نائینی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی را به عنوان رییس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور منصوب کرد.

وزیر علوم در این حکم با تأکید بر این که مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور به مثابه یکی از مهمترین مجموعه های پژوهشی فعال کشور در حوزه سیاست گذاری علم، فناوری

و نوآوری، نقشی مهم در تقویت نظام نوآوری کشور دارد خاطرنشان کرد: امید است ضمن تحقق بخشیدن به مأموریت های مندرج در اساس نامه مرکز و اجرا کردن برنامه های ارائه شده به مجلس شورای اسلامی بر پایه قوانین، سیاست ها و برنامه های مصوب، همکاری برای تحقق اهداف مرتبط با سیاست گذاری علم، فناوری و نوآوری در نظام آموزش عالی کشور را برنامه ریزی کنید.

پیام قدردانی وزیر علوم از دکتر وحید احمدی، رییس پیشین مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور

پیرو انتصاب دکتر سیدسروش قاضی نوری نائینی به ریاست مرکز، دکتر منصور غلامی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، در نامه جداگانه ای از "زحمات بی شائبه" دکتر وحید احمدی در دوران تصدی مشاور وزیر و ریاست مرکز قدردانی کرد.

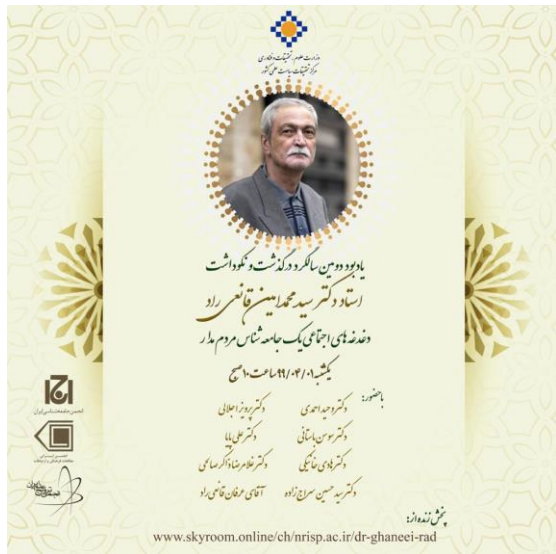
در نامه دکتر غلامی خطاب به دکتر احمدی، رییس پیشین مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور آمده است: "بدون شک تلاش های صادقانه و طولانی مدت شما در مدیریت های مختلف آموزش عالی در ارتقاء فعالیت های فرهنگی و اجتماعی و خدمت به دانشگاهیان پیوسته ملحوظ نظر اقشار فرهیخته جامعه و مشمول اجر اخروی نزد ایزد متعال خواهد بود. استمرار توفیقات جنابعالی را در خدمت به پیشبرد اهداف آموزش عالی از خداوند متعال مسئلت می نمایم.

مراسم دومین سالگرد درگذشت و نکوداشت استاد محمدامین قانع‌راد برگزار شد

این نشست روز یکشنبه ۱ تیرماه ۱۳۹۹، با محور دغدغه‌های اجتماعی یک جامعه‌شناس مردم‌دار، به صورت مجازی و با حضور دکتر وحید احمدی، مشاور وزیر و رییس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز، دکتر هادی خانیکی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، دکتر سیدحسین سراج‌زاده، عضو هیأت علمی دانشگاه خوارزمی، دکتر غلامرضا ذاکر صالحی، عضو هیأت علمی مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی، دکتر پرویز اجلالی، عضو هیأت علمی بازنشسته مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی، دکتر سوسن باستانی، عضو هیأت علمی دانشگاه الزهراء، دکتر علی پایا، عضو هیأت علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و کالج اسلامی وابسته به دانشگاه میدلسکس و آقای عرفان قانع‌راد، دانشجوی دکترای روان‌شناسی بالینی در مدرسه عالی پزشکی هانوفر، فرزند استاد قانع‌راد برگزار شد. در این نشست دکتر احمدی با بیان این که برای حفظ تمدن‌ها و ملت‌ها باید جامعه، مردم، ساختارهای انسانی و اجتماعی را بنا بگذاریم و نظام آموزشی، ارزشی، بنیادهای فکری، روابط اجتماعی و خانوادگی، رابطه بین دانشمندان و مردم، رابطه بین دانشگاه و جامعه، رابطه بین نهادهای مردمی و فرهنگی با جامعه و مردم را مورد توجه قرار دهیم، گفت: تمام تلاش مرحوم قانع‌راد بر این بود که با مردم باشد و علم را به میان آن‌ها ببرد. فعالیت‌های او صرفاً به نظریه‌پردازی منحصر نبود و تلاش می‌کرد مبانی علمی را به مردم منتقل کند. او کنشگر مرزی بود و تلاش می‌کرد در مرز سیاست و جامعه حرکت کند و مرزهای علمی و عملیاتی را بین سیاست‌گذاری و جامعه‌شناسی پیوند دهد.

دکتر خانیکی نیز در سخنانی با بیان اینکه استاد قانع‌راد به عنوان یک جامعه‌شناس اعم از حرفه‌ای، سیاست‌گذار و مردم‌مدار، دغدغه‌های اجتماعی داشته و این دغدغه‌ها را می‌توان در گستردگی آثار مکتوب و شفاهی و علاقه به ورود به عرصه رسانه‌های دانش‌ورانه و روشن‌فکرانه دید. دکتر اجلالی در ادامه این نشست، استاد قانع‌راد را فردی دانست که با گروه‌های مخالف علوم انسانی و علم گفت‌وگو می‌کرد و معتقد بود علوم انسانی علم است و باید با مبانی علم نقد شود. این مدرس جامعه‌شناسی یادآور شد: دکتر قانع‌راد با حس مسئولیت از گفت‌وگو اجتناب نمی‌کرد و تحلیل‌هایش در این سال‌ها، دربرگیرنده مهمترین گزاره‌های جامعه‌شناسی و اجتماعی مانند بحران دموکراسی است. او در تربیت اجتماع علمی کوشید و معتقد بود که جامعه‌شناسی که فعالیت انجمنی نداشته باشد، جامعه‌شناس نیست، چون جامعه‌شناسی علم برج عاج‌نشین نیست و باید با جامعه ارتباط داشته باشد. او خودش را در یک گرایش سیاسی و مکتب سیاسی محدود نکرد و پس از آگاهی از بیماری‌اش بر فعالیت‌هایش افزود.

دکتر ذاکر صالحی نیز در سخنان خود با اشاره به شخصیت دکتر قانع‌راد گفت: استاد روحیه کار جمعی داشت و با هر فردی حتی مخالفش کار می‌کرد که گاهی همین روحیه موجب اعتراض برخی می‌شد. او اخلاق علمی داشت و با نگاهی به آثار متفاوتش مانند پروژه ساختار نظام علمی کشور، کتاب تجدید ساختار دبیرخانه عتف، منطبقه‌بندی آموزش عالی، قانون برنامه چهارم توسعه و ... می‌توان دغدغه‌هایش را مشاهده کرد. او از

هویت و کلیت جامعه‌شناسی و بالاتر از آن علوم اجتماعی دفاع می‌کرد و در مواجهه با رقبا، معتقد به انصاف و رعایت اعتدال و توزیع اقتدار و منافع بود.

دکتر باستانی هم در سخنانی با اشاره به سابقه فعالیت‌های استاد قانعی‌راد در گروه علوم اجتماعی دانشگاه الزهرا، گفت: توجه و همکاری ایشان در یک دانشگاه زنانه نشان می‌داد که این گروه مورد توجه ایشان است. با مشاهده کارهای ایشان می‌توان دید که از سال‌های بسیار پیشتر در جامعه‌شناسی حوزه عمومی فعالیت کردند و ایشان آخرین مسائل روز را از دانشجویان خود می‌خواست.

سپس دکتر پایا، با بیان اینکه رویکرد دکتر قانعی‌راد مسأله‌محور و مسأله‌مدار بود، گفت: یک نگاه به مجموعه کتب ایشان نشان می‌دهد که دغدغه‌های معرفتی، در زمره مهمترین موضوعات مورد توجه او بود و این گمانه را می‌توان از نخستین کارهای ایشان تا آخرین آثارشان دید. استاد قانعی‌راد از حیث توجه به مباحث عملی، در پرتو مبانی نظری برای ارائه راهکارهای عملی مثال زدنی است و برخلاف کسانی که مشی‌شان این است که تا همه شرایط فراهم نباشد نمی‌توان کاری کرد، معتقد بود باید با امکانات موجود شرایط را بهبود داد. به همین اعتبار با همه گروه‌های فکری راه گفت‌وگو را باز کرد و می‌کوشید از اندوخته‌ها بیاموزد. این رویکردی بود که در کشور ما چندان میان اهل نظر جا نیافتاده است چون ما کمتر به سراغ دیگران می‌رویم.

امضای تفاهم‌نامه همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و کمیسیون ملی آیسسکو در جمهوری اسلامی ایران

روز یکشنبه ۸ تیر ماه ۱۳۹۹، دکتر وحید احمدی، مشاور وزیر و رئیس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و دکتر غلامرضا کریمی، قائم‌مقام وزیر آموزش و پرورش در امور بین‌الملل و دبیرکل کمیسیون ملی آیسسکو در جمهوری اسلامی ایران، با هدف توسعه همکاری‌های علمی، پژوهشی و اجرایی و بهره‌مندی از امکانات و توانمندی‌های یکدیگر، تفاهم‌نامه همکاری امضا کردند.

در این نشست که با حضور دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز و جمعی از مدیران مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و کمیسیون ملی آیسسکو برگزار شد، دکتر احمدی، ضمن معرفی بخشی از فعالیت‌های مرکز، بر لزوم اجرایی شدن بندهای تفاهم‌نامه تأکید کرد. گسترش همکاری‌های علمی، پژوهشی و اجرایی با هدف توسعه علم و فناوری با رویکردی ملی و فراملی در ارتباط با فعالیت‌ها و مأموریت‌های طرفین، هدف اصلی این تفاهم‌نامه است.

در ادامه دکتر کریمی نیز به معرفی فعالیت‌های کمیسیون ملی آیسسکو پرداخت: هدف از فعالیت‌های این کمیسیون، هماهنگی بین کشورهای عضو است و کارکردهای این کمیسیون در سطح کشورهای اسلامی، همچون کارکردهای یونسکو است.

بر اساس این تفاهم‌نامه، مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و کمیسیون ملی آیسسکو در چهارده بند با محورهای همکاری مشترک در زمینه ایجاد بخش آموزش برای همه، بخش زنان و بخش علم و فناوری؛ برگزاری دوره‌های فلوشیپ برای کشورهای عضو آیسسکو؛ گسترش تعاملات علمی و بین‌المللی و تقویت دیپلماسی علم و فناوری و رفع چالش‌ها و موانع موجود؛ سیاست پژوهی علم، فناوری و نوآوری و انجام فعالیت‌های پژوهشی براساس ظرفیت‌های علمی و پژوهشی طرفین؛ پایش و ارزیابی علم، فناوری و نوآوری برای کشورهای عضو آیسسکو؛ پیاده‌سازی برنامه‌های موردنظر آیسسکو براساس ظرفیت‌های گروه‌های پژوهشی مرکز به ویژه گروه ترویج علم؛ ترویج دستاوردهای علمی از طریق سازوکارهایی نظیر برگزاری کنفرانس، نشست‌های تخصصی، نمایشگاه‌های ترویج علم، جشنواره‌های دانش‌آموزی، مدارس تابستانه و کارگاه‌های آموزشی در سطح کشورهای عضو آیسسکو؛ اعزام کارشناسان و مدیران طرفین به کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی در حوزه‌های مورد توافق؛ تأسیس کرسی آیسسکو در علم و فناوری در مرکز؛ ایجاد شبکه علم، فناوری و نوآوری میان کشورهای عضو آیسسکو؛ ایجاد شبکه مروجان علم در بین کشورهای عضو آیسسکو؛ ایجاد شبکه زنان پژوهشگر در جهان اسلام؛ بهره‌مندی از ظرفیت‌های علمی طرفین و فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای دسترسی و تبادل اطلاعات علمی و پژوهشی مورد نیاز برابر مقررات طرفین و ارائه خدمات مشاوره‌ای تخصصی مورد نیاز طرفین تفاهم‌نامه، با یکدیگر همکاری می‌کنند.

برگزاری نشست مشترک مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و پژوهشگاه نیرو

در این جلسه که روز سه‌شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۳۹۹ با حضور دکتر وحید احمدی، مشاور وزیر و رییس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، دکتر

محمدصادق قاضی‌زاده، رییس پژوهشگاه نیرو، دکتر ناصرعلی عظیمی، معاون توسعه منابع انسانی مرکز، دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز، دکتر سحر کوثری و دکتر رضا حافظی، از اعضای هیأت علمی مرکز و جمعی از مدیران و معاونین پژوهشگاه نیرو برگزار شد، مذاکرات اولیه در خصوص برگزاری فعالیت‌های مشترک مرکز و پژوهشگاه نیرو و انجام شد.

در این جلسه مقرر شد علاوه بر فعالیت‌های قراردادی بین این دو مجموعه، فعالیت‌هایی جهت جریان مستمر دانش برقرار شود.

برگزاری نشست‌ها و دوره‌های مشترک، ارزیابی متقابل مراکز، همکاری و ارزیابی اسناد فناوری، پروژه‌های مشترک، طراحی و برگزاری دوره‌های تخصصی مشترک، تولید محتوای علمی و همکاری در جهت تسهیل و تصویب اسناد فناوری پژوهشگاه در

شورای عالی عتف از جمله محورهای اصلی مطرح شده در این جلسه بود.

همچنین طرفین بر لزوم تشکیل کمیته‌ای با حضور نمایندگان دو مجموعه جهت انعقاد تفاهم‌نامه و اجرایی‌سازی آن تأکید کردند.

برگزاری نشست نهایی سازی پیش نویس تفاهم نامه مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و پژوهشگاه نیرو

این نشست روز یکشنبه ۱۵ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز، دکتر المیرا جنوی، سرپرست مدیریت ترویج پژوهش، آموزش و همکاری های علمی، دکتر سحر کوثری، سرپرست فعالیت های مدیریت برنامه ریزی امور پژوهش، دکتر مسعود حسنی، مدیر امور پژوهشی پژوهشگاه نیرو، دکتر حمیدرضا افضلی، مسئول راه اندازی دفتر تشکیلات، روش ها و فناوری اطلاعات پژوهشگاه نیرو و دکتر علی چاپرک، عضو هیأت علمی گروه آینده نگاری و سیاست پژوهی پژوهشگاه نیرو، برگزار شد. در این جلسه، اولویت های اصلی همکاری و مفاد تفاهم نامه با هدف نهایی سازی پیش نویس تفاهم نامه مرور و پیشنهادهای در خصوص اصلاح برخی موارد ارائه شد.

از جمله زمینه های همکاری مورد بحث در این جلسه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. همکاری مشترک در زمینه «تولید محتوای علمی مشترک در قالب طرح های پژوهشی، مقاله، تألیف یا ترجمه کتب» بر اساس موضوعات مورد توافق طرفین؛
۲. همکاری مشترک در زمینه «ترویج دستاوردهای علمی از طریق برگزاری دوره های تخصصی، همایش ها، نشست های علمی، کرسی های نظریه پردازی، میزهای تخصصی و کارگاه های تخصصی مرتبط»؛
۳. همکاری مشترک در زمینه «ارزیابی متقابل مراکز»؛
۴. همکاری مشترک در زمینه «پیاده سازی پیوست های فناوری در حوزه های مورد نیاز صنعت برق و انرژی»؛
۵. همکاری مشترک در زمینه «پایش و ارزیابی وضعیت علم و فناوری کشور در حوزه های مورد نیاز صنعت برق و انرژی» و ...

برگزاری دو نشست مشترک مراجع ملی همکاری های علمی بین المللی

اولین نشست مراجع ملی همکاری های بین المللی (فوکال پوینت)، روز سه شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۳۹۹ با حضور دکتر وحید احمدی، مشاور وزیر و رییس مرکز، دکتر عطاالله کوهیان، معاون همکاری های علمی و سازمان های تخصصی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز و جمعی از مدیران همکاری های بین المللی دانشگاه ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی به صورت مجازی برگزار شد.

در ابتدای این نشست دکتر احمدی، گزارشی از روند تدوین الگوی تعاملات علمی بین المللی ارائه کرد: شناسایی چالش ها و ارائه راهکارهایی برای رفع این چالش، امر مهمی است که به منظور اصلاح و تدوین الگوی تعاملات علمی بین المللی باید مورد توجه قرار گیرد. چالش های کلیدی در سطح کلان وجود دارد که عدم شفافیت در تقسیم وظایف ملی در حوزه تعاملات

علمی بین المللی و عدم شفافیت در سیاست های کلان ملی و وزارت عتف مرتبط با تعاملات علمی بین المللی از جمله آن هاست.

وی در ادامه راهکارهای پیشنهادی در خصوص چالش‌های حکمرانی درون‌وزارتی را عنوان و افزود: هدف از برگزاری این نشست‌ها، رسیدن به الگوی مناسب برای سیاست‌گذاری و اجرا است. بررسی نهادهای سیاست‌گذار و بررسی اسناد بالادستی در جهت تدوین این الگو، گام اول است که در حال حاضر انجام شده است.

در ادامه دکتر کوهیان، ضمن اشاره بر ضرورت تدوین الگوی تعاملات علمی بین‌المللی به صورت علمی و دقیق گفت: امیدواریم بتوانیم با بررسی عملکردها و چالش‌های مراجع ملی، آیین‌نامه و دستورالعمل دقیقی را تدوین کنیم. وی همچنین افزود: مسائل سیاسی هم در تعاملات بین‌المللی تأثیرگذار بوده است و همکاری‌ها کم‌رنگ شده‌اند. دکتر کوهیان به انجام طرح‌های مشترک دانشگاه صنعتی اصفهان و کشور سوئیس نیز اشاره کرد: در این میان اقدامات مثبتی هم شکل گرفته که نباید از آن غافل شویم. وی در پایان بر لزوم ایجاد یک پایگاه مستقل جهت برگزاری فعالیت‌های همه مراجع ملی تأکید کرد و گفت: جمع‌آوری همه فعالیت‌ها در یک پایگاه، از موازی‌کاری جلوگیری می‌کند. دکتر کوهیان همچنین بر ضرورت ملی‌نگری و جامعه‌نگری مراجع ملی تأکید کرد.

در پایان جلسه، دکتر احمدی به جمع‌بندی موارد مطرح شده پرداخت: مراجع ملی با برگزاری نشست‌های تخصصی درون دانشگاه‌ها می‌توانند چالش‌ها و راهکارها را ارائه دهند تا بتوانیم با دسته‌بندی و جمع‌بندی همه موارد، مسیری که پیش گرفته‌ایم را به نتیجه مطلوب برسانیم.

دومین نشست، روز دوشنبه ۳۰ تیرماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز، دکتر محسن نجفی، رایزن علمی در روسیه، بلاروس، آسیای میانه و آفریقا، دکتر خسرو پیری، مشاور رییس مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور، دکتر عبدالرضا سیم‌چی، مدیر روابط بین‌الملل دانشگاه صنعتی شریف و مرجع ملی چین، دکتر قباد شفیع‌ی، مدیر امور بین‌الملل دانشگاه کردستان و مرجع ملی اقلیم کردستان عراق برگزار شد. در ابتدای جلسه دکتر قدیمی، ضمن بررسی تعاملات علمی - بین‌المللی در چارچوب حکمرانی مطلوب، همکاری‌های علمی بین‌المللی را بخش جدایی‌ناپذیر از بین‌المللی شدن آموزش عالی دانست، به طوری که امروزه همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه‌ها، دیگر یک انتخاب نیست، بلکه ضرورتی حیاتی است. وی همچنین فراهم کردن تجارب فرامرزی و ارتقاء روابط علمی، اثربخشی بیشتر مراکز آموزشی و پژوهشی و افزایش مرادوات علمی - بین‌المللی را از مزایای این همکاری‌ها دانست.

در ادامه دکتر نجفی، ضمن طرح چالش‌های برون‌وزارتی، از چند مرکزی بودن ذینفعان و ذی‌ربطان در بحث ارتباطات بین‌الملل نام برد و به بررسی مزایای نسبی عرضه و تقاضا در روابط بین‌الملل پرداخت. وی با بیان برخی ویژگیهای نظام علمی روسیه، استفاده از تجربیات این کشور در تعاملات بین‌الملل را راهگشا دانست.

دکتر کوهیان، بحث فوکال پوینت‌ها را دوطرفه و تحت تأثیر شرایط دانشگاه مبدا و مقصد دانست و افزود: مسائل اقتصادی در زمینه ارتباطات بین‌الملل باید از طریق رایزنی وزارت خارجه رفع شود و دانشگاه‌ها باید مسائلشان را در این رابطه مطرح کنند.

در ادامه دکتر پیری، نظرات خود را در خصوص تدوین الگوی تعاملات علمی بین‌المللی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با توجه به جایگاه دانشگاه‌های مرجع در همکاری‌های علمی بین‌المللی بیان کرد و ضمن بررسی تجربیات جهانی سوییس، آلمان، فرانسه و ترکیه در زمینه تعاملات بین‌الملل، به نقش مؤسسات آموزش عالی، نقش‌آفرینی دولت‌ها، نقش‌آفرینی افراد و زمینه‌های تعاملات بین‌الملل اشاره کرد.

دکتر سیم‌چی، چالش‌های سیاسی و مالی، دشواری در دریافت حمایت‌های مالی بین‌المللی به خاطر تحریم‌ها، مشکلات انتقال پول و کاهش چشم‌گیر و عدم ثبات در اعتبارات بین‌المللی‌سازی دانشگاه‌ها را بدین شرح برشمرد: ۱- محدودیت همکاری‌های علمی رسمی با کشورهای متخاصم (آمریکا، کانادا، انگلیس) که موجب خودتحریمی در توسعه روابط علمی بین‌المللی شده است. ۲- محدودیت در صدور ویزای مهمانان کشورهای فوق، ۳- حساسیت‌های بیش از اندازه برای همکاری با برخی از نهادهای بین‌المللی به بهانه‌هایی چون عضویت دانشگاه‌های اسرائیلی در آن‌ها،

۴- درخواست همکاری بیشتر از سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران در کشورهای مختلف به منظور توسعه روابط علمی، ۵- تجاری‌سازی محصولات دانش بنیان، ۶- بازاریابی برای جذب دانشجویان بین‌المللی و ۷- انتقال پول.

در پایان دکتر شفیعی، نگرش‌های امنیتی بیشتر در دانشگاه‌های شهرستان، الزام اساتید به کسب مجوزهای لازم برای سفرهای علمی از دستگاه‌های نظارتی، لزوم هماهنگی مدیریت امور بین‌الملل با دستگاه‌های نظارتی برای برقراری هرگونه تعامل بین‌المللی، برخورد امنیتی و بعضاً نامناسب نهادهای نظارتی با دانشجویان بین‌الملل خصوصاً در دانشگاه‌های مرزی، تمرکز سفارتخانه‌ها، انجمن‌های علمی بین‌المللی، نمایندگی‌های فاند‌های بین‌المللی و سایر نهادهای مرتبط با تعاملات بین‌المللی در پایتخت و عدم دسترسی آسان دانشگاه‌های شهرستان، گسست بین وزارت عتف و وزارت بهداشت در فعالیت‌های بین‌المللی، تمرکز قوای تصمیم‌گیری و نقش‌آفرینی در دانشگاه‌های بزرگ و گسست تصمیم‌گیری در دانشگاه‌های شهرستان، عدم شناخت فوکل پوینت‌ها توسط نهادهای تاثیرگذار بین‌المللی، را از چالش‌های دانشگاه‌ها در ارتباط با نهادهای برون‌وزارتی در حوزه تعاملات بین‌المللی دانست.

پویش علمی شو: حقیقت یا دموکراسی؟

دکتر کیوان الستی

در یادداشت منتشر شده در پویش علمی شو کرسی ترویج علم یونسکو، دکتر الستی با اشاره به گفته‌ای از ارسطو، فیلسوف (و در واقع دانشمند) یونانی، که «دانش (یا علم) با حیرت آغاز می‌شود»، بحثی را در مقایسه و اهمیت حقیقت در مقابل دموکراسی مطرح می‌کند.

در این نوشته کوتاه آمده است: سرآغاز علم را غالباً (نه در یونان بلکه) در مصر و بین‌النهرین می‌دانند. بابلی‌ها و مصری‌ها ریا‌ضیاتی داشتند که تجارت و کشاورزی آن‌ها را پیش می‌برد. علم پزشکی ای داشتند که سلامت آن‌ها را تضمین می‌کرد. و نجومی که از طالع‌خوش و ناخوش آن‌ها پرده برمی‌داشت. پیشرفت ریا‌ضیات، در گرو تجارت و کشاورزی موفق آن‌ها و پیشرفت پزشکی وابسته به موفقیت تصادفی یا غیرتصادفی‌شان در معالجات بود.

حقیقت یا دموکراسی

- در این بین یونانیان (شاید) اولین کسانی بودند که سوالاتی را به میان کشیدند (از ماهیت انسان گرفته تا شکل‌گیری جهان) که مستقیماً با کار و معاش و تجارت و زندگی روزمره آن‌ها گره نخورده بود و به نحوی به آن پاسخ دادند که پاسخشان امروز (در روایت‌های موجود از تاریخ علم) اولین پاسخ‌های علمی به سوالاتی از این جنس محسوب می‌شود.

در دنیای سیاست نیز، در زمان و مکان مشخصی در همین یونان (در آتن و دوران پریکلز) است که اولین بار شکلی از دموکراسی تجربه می‌شود.

- شاید تصادفی نباشد که پاسخ‌های علمی، اول بار در جایی شکل گرفت که اولین تجربه از دموکراسی را نیز به آن نسبت می‌دهند. و شاید بتوان این حدس گزاف را زد که شاید همان عنصر پنهانی که در آتن نوعی دموکراسی را شکل داد، روش پاسخگویی به سوالات مبنایی جهان (یعنی ارائه ساده ایده‌ها، آزادی در ارائه نقد، انعطاف در پذیرش نقد و بحث و جدل و استدلال مبتنی بر عقل و مشاهدات) را بنا نهاد.

- فرهنگ مبتنی بر انعطاف‌پذیری و نقد همچنان در علم امروز هم وجود دارد و توجه به ماهیت نقادانه علم، کافی است که اگر با تغییرات هر روزه در محتوای علم مواجه شدیم، انگشت حیرت به دهان نگیریم و اعتبار علم را زیر سوال رفته قلمداد نکنیم.

علم، دموکراتیک است چرا که دانشمندان آزمایش می‌کنند، و در ارائه نتایج آزمایش، روش و عملکرد خود را به نحوی شرح می‌دهند که تکرار آن برای همه (حداقل متخصصان) امکان‌پذیر باشد، که بتوان آن را دوباره و چندباره و توسط همه افراد (حداقل متخصصان) تکرار و مجدد مشاهده کرد، که دوباره و چندباره، افراد را قانع کرد که یافته‌های علمی موجود را حفظ کرده، تغییر داده یا اصلاح کنند. پایا بودن محتوای علمی هر چند ارزشی برای نتایج علمی است اما هیچ دانشمندی تضمین نمی‌کند که محتوای یافته‌های علمی برای همیشه ثابت باقی بماند.

امروز توصیه علم برای مقابله با یک بیماری، استفاده از ماسک است، و فردای امروز ممکن است توصیه متفاوتی، از یافته‌های علمی استخراج شود. توصیه‌های امروز، هر چند فردا تغییر کند اما هنوز توصیه‌ای علمی است چرا که سلوک دموکراتیک علمی حامی آن بوده است.

- دموکراسی گاهی از حقیقت مهم‌تر است. ممکن است بسیاری از آنچه امروز دانشمندان می‌گویند حقیقی نباشد و آینده، نادرستی‌اش را روشن کند و ممکن است در آنچه غیردانشمندان می‌گویند حقایق بزرگی نهفته باشد، با این حال، هنوز این علم (و نه مشابه‌ها و مقلدان علم) این است که قابل اعتماد است. علم قابل اعتماد است نه به خاطر حقیقی بودن یا غیرحقیقی بودن محتوای آن، به خاطر سلوکی که امکان یافتن خطا (یا حداقل امکان حذف پدیده‌های غیرقابل توجیه توسط عقل جمعی متخصصان) را ممکن می‌کند.

- نقدپذیری، خصلت جدایی‌ناپذیر ایده‌های علمی است و ایده‌ای که ساده (یعنی قابل فهم برای دانشمندان دیگر) بیان نشده باشد، نقدپذیر (و در نتیجه علمی) نیست.

اما هر سوالی، ساده نیست. شاید جهان پیچیده‌تر از آن باشد که بتوان ساده بیانش کرد. شاید بخشی از واقعیت، بی‌نظم‌تر و بی‌قاعده‌تر از آن باشد که در قوانین زیبا و ساده و ریاضی‌گون دانشمندان، قالب‌گیری شود. یا نتوان آن‌ها را با کلماتی آنقدر شفاف و قابل فهم بیان کرد که راحت تفسیرهای متفاوت و برداشت‌های متفاوت از آن گرفته شود، و اصولاً چه تضمینی هست که جهان مرموز ما، به سادگی مورد علاقه دانشمندان تن در دهد.

و اگر همه سوالات توسط علم قابل پاسخگویی نیست پس چه جایگزین قابل اعتماد دیگری برای پاسخگویی به سوالات بغرنج ما وجود دارد؟ پاسخ: احتمالاً هیچ. پس چه کنیم؟ پاسخ: هیچ، در همان حیرت ارسطویی بمانیم.

همانطور که انتظار نداریم راست‌گوترین و قابل اعتمادترین افراد، پاسخ همه سوالات را داشته باشند، از علم نیز نباید انتظار پاسخ به هر سوالی را داشت. اما همانطور که فردی قابل اعتماد و راستگو، شیوه خاصی در انتخاب محتوای کلامش دارد، علم قابل اعتماد نیز شیوه رفتار خاصی در پاسخ به سوالات دارد که جایگزینی برای آن قابل تصور نخواهد بود.

بحث به اینجا ختم می‌شود که شاید ارسطو درست گفته باشد که علم با حیرت آغاز می‌شود، اما باید اضافه کرد که (نه با حیرت که) با دموکراسی (یعنی فرهنگ ساده‌گویی، نقدپذیری و مشارکت) ادامه می‌یابد.

برگزاری وینار "تخصص یا تنوع علمی؟ نگاهی به اولویتهای علمی ایران با تکیه بر علوم همجوار"

این نشست تخصصی روز سه‌شنبه ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۹، به همت گروه علم‌سنجی و با سخنرانی دکتر المیرا جنوی، عضو هیأت علمی مرکز و با حضور پژوهشگرانی از حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی و حوزه علم‌سنجی به صورت مجازی برگزار شد.

ابتدا دکتر جنوی با تأکید بر نقش توسعه علمی در افزایش رونق اقتصادی و رفاه اجتماعی کشورها، سنجش کیفیت تحقیقات علمی را از مباحث مورد توجه تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران در تمامی جوامع دانست و ضمن پرداختن به اثربخشی تنوع علمی، به معرفی پیچیدگی علمی به عنوان شاخصی در ارزیابی علم پرداخت و بر مفهوم همجواری علمی در تنوع‌بخشی نظام پژوهشی کشور تأکید کرد.

در پایان، حاضرین به بیان نظرات و سوالات خود پرداختند. دکتر عبدالرضا نوروزی‌چاکلی، مدیر گروه علم‌سنجی مرکز، به نگاه تخصص‌گرایی یا کلی‌گرایی در حوزه‌های گوناگون در کشورهای مختلف اشاره کرد: تقویت ارتباطات میان‌رشته‌ای و دامن زدن بر تنوع‌گرایی نیز باید

در اولویت کشورها و سازمان‌ها قرار گیرد و هر دو رویکرد تخصص یا تنوع، به هدف ارزیابی بستگی دارد. براساس شاخص پیچیدگی علمی می‌توان براساس رویکرد صحیح در حوزه‌های گوناگون به مطالعه پرداخت.

برگزاری کارگاه "آشنایی با آینده‌پژوهی و مبانی آن"

کارگاه آشنایی با آینده‌پژوهی و مبانی آن، روز سه‌شنبه ۱۰ تیر ماه ۱۳۹۹ با حضور دکتر امیر هوشنگ حیدری، عضو هیأت علمی گروه آینده‌پژوهی مرکز، رییس، معاونان، رؤسای دانشکده‌ها و مدیران دانشگاه خوارزمی، در سالن ابوریحان این دانشگاه برگزار شد.

در این کارگاه دکتر حیدری، مباحثی در خصوص اهداف نه‌گانه آینده‌پژوهی و ندل بل، مطالعه آینده‌های ممکن، بررسی آینده‌های محتمل، بررسی

بنیان‌های اخلاقی آینده‌پژوهی، افزایش مشارکت مردمی در تصویربرداری از آینده و مشارکت در طراحی آن، تفسیر گذشته و تعیین موقعیت حال و تلفیق دانش‌ها و ارزش‌ها به منظور طراحی اقدامات اجتماعی و... مطرح کرد.

دکتر حیدری در مورد مفروضات نه‌گانه آینده‌پژوهی و ندل بل عنوان کرد: زمان به صورت یک‌طرفه و بی‌بازگشت به پیش می‌رود و آینده به طور کامل از پیش تعیین شده نیست و به اقدامات حال ما نیز بستگی دارد و نتایج آینده تا حدودی متأثر از اقدامات فردی و جمعی است.

وی در زمینه آینده‌نگاری گفت: آینده‌نگاری فرآیندی سیستماتیک، مشارکتی و گردآورنده‌ی ادراکات آینده است که

چشم‌اندازی میان‌مدت تا بلندمدت را با هدف اتخاذ تصمیمات روزآمد و بسیج اقدامات مشترک بنا می‌سازد.

برگزاری وینار "نقش کتابدار داده در علم‌سنجی و زمینه‌های مرتبط"

این وینار روز سه شنبه ۲۴ تیر ماه ۱۳۹۹، با سخنرانی دکتر امیررضا اصنافی، عضو هیأت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی و به همت گروه علم‌سنجی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور برگزار شد.

در ابتدای این وینار، دکتر اصنافی ضمن تعریف واژه داده گفت: داده، مبنای اولیه هر دانش و اطلاعات را شکل می‌دهد. داده می‌تواند یک سرمایه باشد و به ما کمک کند تا در حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و تجاری غالب‌های تازه‌تر و مدرن‌تری از تعاملات را داشته باشیم.

وی ضمن اشاره به اهمیت تصمیم‌گیری و پایش علم و فناوری برای مدیران، افزود: مشاور داده یا کتابدار داده، با جمع‌آوری و گردآوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آن می‌تواند کمک بسیاری به مدیران و متخصصان در تصمیم‌گیری آن‌ها بکند. وی تأکید کرد کتابداران داده، افرادی هستند که نقش اساسی در مشاوره دادن به مدیران و متخصصان دارند.

دکتر اصنافی در ادامه ضمن اشاره به اینکه کتابداری و مشاور داده در حوزه علم‌سنجی شغل جدیدی نیست، گفت: در دنیای امروز لزوم تربیت کتابدار و مشاور داده بیشتر

احساس می‌شود و در کشورهای دیگر به سمت تربیت این مشاوران حرکت شده است اما متأسفانه در کشور ما هنوز حرکت خوب و مهمی انجام نشده است. وی در پایان ضمن تأکید بر اهمیت این حوزه گفت: در دنیای امروز، حضور مشاورین و کتابداران داده در کنار مدیران و متخصصین بیشتر احساس می‌شود و این موضوع در آینده حرفه‌ای کتابداران بسیار پراهمیت است.

نشست مجازی "نقش آینده‌نگاری فناوری در پاندمی بیماری کرونا" برگزار شد

این نشست مجازی روز دوشنبه ۳۰ تیر ماه ۱۳۹۹، با سخنرانی دکتر امیر ناظمی، رییس سازمان فناوری اطلاعات وزارت فاوا و عضو هیأت علمی گروه آینده‌پژوهی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور برگزار شد.

در ابتدای این نشست، دکتر امیرهوشنگ حیدری، مدیر گروه آینده‌پژوهی، به بیان مطالبی در خصوص پیش‌نگری و پس‌نگری در بیماری‌های فراگیر و نگاه آینده‌پژوهی به فضای اجتماعی حاصل از این اتفاق پرداخت. وی با اشاره به این‌که در دوران کرونا با مدیریت بحران توانستیم آموزش مجازی را راه‌اندازی کنیم، افزود: آموزش مجازی به عنوان یک بستر آموزشی در جامعه فراهم شد و عدالت‌های اجتماعی را نیز به همراه داشت.

در ادامه دکتر ناظمی، با اشاره به اینکه همواره ما با عدم قطعیت زندگی می‌کنیم گفت: همیشه بخشی هست که قابل پیش‌بینی نیست که به آن عدم قطعیت می‌گوییم و براساس این عدم قطعیت‌ها، سناریوها را شکل می‌دهیم و خودمان را برای آینده آماده می‌کنیم.

عضو هیأت علمی مرکز در ادامه گفت: یکی از این سناریوها، همکاری‌های بین‌المللی و یکی از آن‌ها جنگ میان کشورهاست. یکی دیگر از این سناریوها این است که این بحران ادامه‌دار است و دوران پساکرونا دارای تغییرات ساختاریست و ما به انجام کارها به صورت الکترونیکی عادت می‌کنیم و سبک زندگی ما تغییر خواهد کرد. سناریوی بعدی، سناریویی است که روابط بین کشورها با جنگ‌های سایبری ادامه پیدا می‌کند و از فضای دیجیتال برای جنگ و خشونت استفاده می‌شود. دنیایی را تصور کنید که بیماری وجود دارد و کشورها مرزهایشان را به روی هم بسته‌اند و یک تلفیق تکنولوژی صورت گرفته است.

وی در ادامه با اشاره به این که هر یک از این سناریوها می‌تواند بر برنامه‌ریزی‌ها تأثیر بگذارد، بر لزوم برنامه‌ریزی برای هر یک از سناریوها تأکید کرد. رییس سازمان فناوری اطلاعات در ادامه گفت: حال باید ببینیم چه اقداماتی باید صورت بگیرد. وی اقدامات لازم در این خصوص را به چهار دسته پایش و کنترل اضطراری و آنی، اقدامات مالی برای آسیب‌دیده‌ها، اقدامات مربوط به آموزش، دورکاری و مسئولیت‌های اجتماعی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزه فناوری اطلاعات تقسیم کرد و برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته در سازمان فناوری اطلاعات را شرح داد.

اولین نشست از سلسله نشست‌های دانشگاه و پدیده سوء رفتار علمی با عنوان "ابعاد و چشم‌اندازها" برگزار شد

اولین نشست از سلسله نشست‌های دانشگاه و پدیده سوء رفتار علمی با عنوان «ابعاد و چشم‌اندازها» با سخنرانی دکتر وحید احمدی، مشاور وزیر و

رییس مرکز و دکتر حمیدرضا علوم‌ی یزدی، معاون حقوقی و امور مجلس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و به همت گروه اخلاق و حقوق علم و فناوری مرکز، روز یکشنبه ۲۹ تیر ماه ۱۳۹۹ به صورت مجازی برگزار شد.

در ابتدای این نشست دکتر علوم‌ی یزدی به ابعاد مختلف اخلاق دانشگاهی و علمی اشاره کرد: وقتی از اخلاق دانشگاهی صحبت می‌کنیم باید به فعالیت‌هایی توجه کنیم که اخلاق در آموزش علم، نشر علم، پژوهش و کاربست علم از جمله آن‌هاست.

دکتر علوم‌ی، ضمن اشاره به اخلاق در فن‌آوری و تجاری‌سازی علم و ایده، افزود: باید علل و زمینه‌های تقلب علمی را شناخت. تأثیرپذیری جامعه دانشگاهی از بیرون از دانشگاه، یکی از علل است. مدرک‌گرایی نیز یکی دیگر از عوامل تقلب علمی است. توقع زیاد از جامعه دانشگاهی نیز می‌تواند از دلایل تقلب علمی باشد.

در ادامه دکتر احمدی به اهمیت اعتماد میان دانشگاه و جامعه اشاره کرد و گفت: اگر اعتماد مردم به جامعه دانشگاهی کم شود، اثرگذاری دانشگاه هم کم می‌شود. وی از جعل داده‌ها، تحریف داده‌ها و سرقت ادبی به عنوان تعاریف استاندارد سوء رفتار علمی نام برد و افزود: در

تعریف استاندارد، موارد مهمی همچون سایه‌نویسی، فساد در داوری و فساد در چگونگی منظور کردن اسم نویسندگان لحاظ نشده است.

رییس مرکز، به رقابتی شدن علم در دانشگاه‌ها اشاره کرد و گفت: رقابتی شدن علم و امتیازگذاری بر مبنای تعداد مقالات علمی، یکی از دلایل تقلب‌های علمی است. مدرک‌گرایی و کمیت‌گرایی در فرهنگ جامعه امروز نهادینه شده و متأسفانه این امر زمینه تقلب علمی را فراهم می‌کند.

اولین جلسه کمیته علمی کنفرانس ملی "علم، فناوری و پیچیدگی اقتصادی" برگزار شد

این جلسه روز شنبه ۲۸ تیرماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز، دکتر ناصرعلی عظیمی، دکتر بهروز شاهمرادی و دکتر میژان سمندرعلی اشتهاوردی، اعضای هیأت علمی گروه اقتصاد علم مرکز، دکتر ناصر باقری مقدم، عضو هیأت علمی مرکز، دکتر حسین راغفر، دکتر زهرا افشاری، دکتر فاطمه بزازان و دکتر ابوالفضل شاه‌آبادی، اعضای هیأت علمی دانشگاه الزهراء، دکتر فرشاد مؤمنی و دکتر عباس شاکری، اعضای هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، دکتر سجاد برخوردار، عضو هیأت علمی دانشگاه تهران، دکتر عباس ملکی، عضو هیأت علمی دانشگاه صنعتی شریف، دکتر رسام مشرفی، عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی، دکتر لطفعلی عاقلی، عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس، دکتر علی چشمی، عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، دکتر عبدالمجید آهنگری، عضو هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز، دکتر هادی غفاری، عضو هیأت علمی دانشگاه پیام‌نور استان

مرکزی، دکتر کیومرث سهیلی، عضو هیأت علمی دانشگاه رازی و دکتر نادر مهرگان، عضو هیأت علمی دانشگاه بوعلی همدان برگزار شد.

در ابتدای جلسه دکتر شاهمرادی، توضیحاتی درباره ضرورت برگزاری کنفرانس، محورهای کنفرانس، چکیده‌ها و مقالات دریافتی و گروه‌بندی مقالات دریافتی براساس محورها را ارائه کرد.

سپس دکتر باقری مقدم، عنوان روزآمدسازی نقشه جامع علمی کشور را برای یکی از پانل‌های کنفرانس پیشنهاد کرد. دکتر مشرفی، طبقه‌بندی‌های متفاوت تری را در زمینه پیچیدگی اقتصادی پیشنهاد داد و دکتر مؤمنی، بر بحران‌های موجود در کشور با تکیه بر پیچیدگی اقتصادی و برون‌رفت از آن‌ها و ارائه راهکارهای اجرایی تأکید کرد. دکتر صمدی، در مورد دریافت مقالات انگلیسی در کنار مقالات فارسی، صحبت کرد و پیشنهاد داد مقالات انگلیسی در نشریه دانشگاه شیراز چاپ شود. دکتر برخوردار، در مورد دعوت از افراد درگیر در حوزه پیچیدگی اقتصادی به عنوان مهمانان ویژه در روز کنفرانس، صحبت کرد و دکتر مهرگان، در خصوص موانع شکل‌گیری پیچیدگی اقتصادی در ایران مباحثی را مطرح نمود. دکتر بزازان نیز آمادگی لازم جهت برگزاری کنفرانس به صورت مجازی و نیز پرداختن به راهبردهای اجرایی نتایج کنفرانس را مطرح کرد.

هشتمین پیش نشست همایش تعامل نظام دانشگاهی و فضای اجتماعی برگزار شد (تبادل تجارب موفق دانشگاه هنر اسلامی تبریز)

در این نشست که روز شنبه ۱۷ خرداد ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر حسین قناعتی، رییس اتاق فکر ستاد فرماندهی عملیات مدیریت کرونا در کلان‌شهر تهران، دکتر مهدی جعفری، عضو اتاق فکر ستاد فرماندهی عملیات مدیریت کرونا در کلان‌شهر تهران، دکتر مازیار عطاری، مدیرعامل بنیاد توسعه فردا و دکتر رضا حافظی، عضو هیأت علمی مرکز برگزار شد، ابتدا دکتر حافظی، در خصوص تاثیر شیوع ویروس کووید-۱۹ بر جوامع بشری، توضیحاتی مطرح کرد.

سپس دکتر جعفری، با اشاره به مقوله رفتار، به عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در مقوله اپیدمی‌ها باید به آن توجه نمود، گفت: در حقیقت، اپیدمی ماحصل یک سری رفتارهای غلط بهداشتی است که در کنار زیرساخت‌های بیولوژیک و عواملی که برای بیماری‌زایی شناخته می‌شود به گسترش و همه‌گیری کمک می‌کند. برای این که مقوله رفتار را بشناسیم، باید از عمق جامعه خیر داشته باشیم؛ با بررسی علل و عوامل بروز رفتارها، حتی می‌توان افکار عمومی را پیش‌بینی و مدیریت کرد. عضو اتاق فکر ستاد فرماندهی عملیات مدیریت کرونا در کلان‌شهر تهران، در ادامه در خصوص نقش رسانه‌ها گفت: یکی از مهم‌ترین ابزارها، ابزارهای رسانه‌ای هستند که به افراد در اشراف و آگاهی نسبت به موضوعات کمک می‌کنند، در کشور ما ابزارهای مختلفی در نظر گرفته شد که یکی استفاده و دیگری اعتماد به اطلاعاتی بوده که در رسانه‌ها مطرح شد و در مورد اخبار کرونا، جایگاه

سیمای جمهوری اسلامی ایران از سایر رسانه‌های در دسترس مردم بالاتر بوده است. بعد از آن صحبت با دوستان و آشنایان و بعد صدای جمهوری اسلامی، شبکه‌های اجتماعی، روزنامه‌ها و نهایتاً شبکه‌های ماهواره‌ای، که در این پیمایش به نسبت جایگاه پایینی از نظر اعتماد داشتند. در ادامه دکتر قناعتی، در خصوص آینده کرونا گفت: دنیای بعد از کووید-۱۹ بسیار متفاوت خواهد بود، از جمله کم‌رنگ شدن پارادایم جهانی شدن. در این بحران، تغییرات صنعتی و اقتصادی، شدید خواهند بود. باید از صنایع کوچک حمایت شود چون کسب‌وکارهای کوچک بیشتر در معرض صدمه خواهند بود. از نمونه‌های دیگر تغییر، افزایش مصرف آب تا حدود ۳۰ درصد است. از سویی نصب و استفاده از اپلیکیشن‌های حوزه درمان به ۱۰۰ درصد رسیده است، تصادفات جاده‌ای نیز ۶۵ درصد کاهش یافته است.

سپس دکتر عطاری، با چند وجهی خواندن بیماری کرونا، افزود: بحران کرونا یک بحران چند وجهی است از جمله خود بیماری، بحران اقتصادی و بحران فرهنگی. یکی از چالش‌هایی که با آن روبه‌رو هستیم که البته مستقل از این بحران هم وجود داشت، در حوزه اقتصاد و نظام اقتصادی ما است. در نظام سلامت نیز به‌صورت جداگانه دچار مسائل جدی هستیم و یک نظام بحران‌زده به حساب می‌آید، در حوزه سبک زندگی، حوزه سیاست، حوزه علم و فناوری هم با چالش‌های مختلفی روبه‌رو هستیم.

وی در خصوص آثار اقتصادی ویروس کرونا گفت: یکی از جنبه‌های اقتصادی که بررسی شد، بحث بازار بورس بود که برای بورس چه اتفاقی می‌افتد. در سال گذشته تعداد زیادی به سهامداران اضافه شده و شاخص بورس به ۱ میلیون رسید و بیش از ۳ میلیون نفر به سهامداران بورس اضافه شدند. سال گذشته بازار بورس حدوداً دو الی سه برابر بازدهی داشته است.

وی در پایان گفت: اگر دو پارامتر مهم، یعنی روند بیماری و روند اقتصادی و ذیل آن روند بورس را تحلیل کنیم، به دنبال آن می‌توان بار سبک بیماری را در پاییز و زمستان داشته باشیم که سیاست‌گذاران می‌بایست تحلیل و تصویرسازی این دو پارامتر را انجام دهند.

گپ‌وگفت "دانش‌رسانی و ترویج علم" برگزار شد

این گفت‌وگو روز سه‌شنبه ۳۱ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر اکرم قدیمی، معاون پژوهش و فناوری مرکز و رییس کرسی یونسکو در ترویج علم و دکتر محمد پویا، عضو هیأت علمی انستیتو پاستور ایران و عضو هیأت مؤسس گروه دانش‌رسانان، به صورت مجازی در صفحه اینستاگرامی کرسی ترویج علم یونسکو برگزار شد.

ابتدا دکتر پویا، به دوطرفه بودن گسترش دانش در جامعه اشاره کرد و گفت: گسترش دانش روند یک‌طرفه و از سمت دانشمند به سمت مردم نیست، بلکه یک تعامل دوطرفه است. این جریان دوطرفه، هم به دانشمند کمک می‌کند که بفهمد جامعه به چه چیزهایی نیاز دارد و هم باعث تکامل روند دانش‌رسانی می‌شود.

وی ضمن تأکید بر اهمیت استفاده بیشتر از هنر برای دانش‌رسانی، خاطر نشان کرد: در دانش‌رسانی ما به دانشمند راه‌های ارتباط را آموزش می‌دهیم تا خود دانشمند به عنوان یک تولیدکننده موضوع علمی وارد مبحث شود. البته نیازی هم نیست که او در این زمینه‌ها کاملاً متبحر

باشد، بلکه می‌تواند هدایت‌کننده جریان علمی باشد. با این رویه، شانس ارائه اطلاعات غلط به مخاطب بسیار کم می‌شود. دکتر پویا ضمن اشاره به معضلی که در دوران شیوع کرونا در زمینه رونق شبه‌علم به وجود آمد، گفت: یکی از مشکلاتی که در دوران کرونا با آن روبرو بودیم، پراکنده شدن اطلاعات غلط و شبه‌علم بود. یکی از اقداماتی که ما در گروه دانش‌رسانان انجام دادیم این بود که بر اساس اطلاعات منابع موثق مانند سازمان جهانی بهداشت، مرکز کنترل بیماری‌های آمریکا و مجلات علمی معتبر به سوالات مردم پاسخ درست دهیم. در ادامه نشست، دکتر قدیمی، در خصوص دانش‌شناسی گفت: ما می‌توانیم از تجارب جهانی درس بگیریم. قبلاً دانشمند، فردی جدا از جامعه بود و بر روی برج عاج نشسته بود. ولی از قرن بیستم، مدل دیگری ایجاد شد که در آن مشارکت وجود دارد و ارتباط دوسویه‌ای شکل می‌گیرد. وی افزود: در انتقال علم، موضوع روزنامه‌نگاران علم مهم است. میان دانشمند و جامعه باید یک واسطه‌ای باشد تا زبان دانشمند را برای مردم ساده کند. این که زبان تخصصی دانشمند برای مردم ساده شود مشکل است. نقش هنر در انتقال علم به جامعه غیرقابل انکار است اما در جامعه ما خیلی به آن توجه نشده است. در قالب هنر می‌توان مطالب دشوار علمی را منتقل کرد. علاوه بر آن، به کمک هنر ماندگاری مطالب نیز افزایش می‌یابد. دکتر قدیمی بیان کرد: یکی از بررسی‌هایی که در خصوص ترویج علم در ایران در دستور کار داشتیم، نشان داد که کارهای زیاد ولی پراکنده‌ای در زمینه ترویج علم در ایران انجام می‌شود. تا زمانی که این فعالیت‌ها به هم‌افزایی نرسند، موثر نخواهد بود. در نهایت پس از بررسی‌های مختلف، ما به الگوی زیست‌بوم ترویج علم رسیدیم.

رییس کرسی یونسکو در ترویج علم به "پویش علمی شو" اشاره کرد و گفت: این پویش در زمان شیوع کرونا برای مقابله با شبه‌علم و اطلاعات نادرست شکل گرفت. عدم قطعیت خاصیت علم است. تفکر علمی هنوز به فرهنگ در جامعه بدل نشده است. با وجود این که میزان فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ما بالا است اما تفکر علمی هنوز رواج چندانی ندارد. روزنامه‌نگاری علمی در این زمینه بسیار می‌تواند کمک‌کننده باشد.

برگزاری پنجم نشست از مجموعه نشست‌های یکشنبه‌های ترویجی

تجربه‌هایی که کرونا برای روزنامه‌نگاری علم به همراه داشت؛ گزارشگری از کووید-۱۹ بندبازی در میان توفان

مجموعه نشست‌های آنلاین یکشنبه‌های ترویجی

موضوع

تجربه‌هایی که کرونا برای روزنامه‌نگاری علم به همراه داشت
گزارشگری از کووید-۱۹ بندبازی در میان توفان

آقای پوریا ناظمی
روزنامه‌نگار علم

خانم بهاره صفوی
دبیر انجمن ترویج علم و روزنامه‌نگار علم

زمان
یکشنبه ۱ تیر
ساعت ۱۹
(به وقت تهران)

بخش زنده از طریق صفحه اینستاگرام انجمن ترویج علم ایران

@iranpopscience

در این نشست مجازی که روز یکشنبه ۱ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور خانم بهاره صفوی، دبیر انجمن ترویج علم و روزنامه‌نگار علم و آقای پوریا ناظمی، روزنامه‌نگار علم برگزار شد، کرونا به عنوان گسترده‌ترین همه‌گیری عمومی و بحران دوره معاصر معرفی شد درحالی‌که کسی نمی‌داند ویروس و همه‌گیری بعدی یا هر بحران در آینده، تا چه اندازه خوش‌خیم یا بدخیم خواهد بود و ما باید خود را برای بدترین شرایط آماده کنیم. همه می‌دانیم که روزی بحرانی پیش خواهد آمد که در آن رسانه لازم است آماده باشد تا در موقعیتی استثنایی به مرجعی معتبر برای خبر به مردم بدل شود. مرجعی قابل اعتماد که مخاطب آن مطمئن باشد خبر دقیق و درست و نه مصلحت‌جویانه را از آن دریافت خواهد کرد. این بحران می‌تواند همه‌گیری ویروسی، حادثه‌ای طبیعی مانند سیل و زلزله و امثال آن باشد.

در شرایط بحرانی مانند کرونا یا همانند آن، زمانی برای آموختن شیوه کار نیست، زمان اجرای دقیق آموخته‌هاست. طبیعی است وقتی ما ناآموخته و فاقد آمادگی باشیم ممکن است هر شایعه‌ای را بازتاب دهیم، و بنابر تصمیم‌گیری و مصلحت‌اندیشی‌های لحظه‌ای، برخی داده‌ها و خبرها را پنهان کنیم؛ دو رفتاری که در عمل باعث تشویش اذهان و نگرانی مردم می‌شود

در رویدادهایی مانند همه‌گیری بیماری، بخش مهمی از داستان را اعداد روایت می‌کنند. اینکه ضریب انتقال یک ویروس چقدر است، ضریب مرگ و میر آن چند است، چه درصدی از مردم مبتلا شده‌اند و ... همگی اجزای ضروری گزارشگری چنین رویدادی است.

از سوی دیگر شفاف بودن، شاید کلیدی‌ترین مورد در گزارشگری بحران باشد. این شفافیت دو سویه دارد. نخست در بیان داده‌های راستی‌آزمایی شده به مخاطب و رساندن اطلاعات دقیق و معتبر به مردم و دوم شفافیت در انتقال پیام. این که ما بتوانیم پیامی را که برای مخاطب آماده می‌کنیم به زبانی شفاف، قابل فهم و با حداقل امکان تأویل به مخاطب برسانیم. در دوران بحران، هیچ مصلحتی بالاتر از حقیقت قرار ندارد.

اثرهای تغییر اقلیم در ایران

در این نشست مجازی که روز یکشنبه ۸ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر مهدی زارع، عضو هیأت علمی پژوهشکده زلزله‌شناسی و دکتر بهلول علیجانی، استاد جغرافیای طبیعی (اقلیم‌شناسی) دانشگاه خوارزمی تهران و بنیان‌گذار اقلیم‌شناسی سینوپتیک در ایران برگزار شد، مفاهیم تغییر اقلیم و گرمایش جهانی تعریف شد. این دو مفهوم گاهی در کنار هم و گاهی به جای هم استفاده می‌شوند. اگر بخواهیم تفاوتی بین این دو قائل شویم، گرمایش جهانی، گرم شدن دمای سطح زمین را می‌گوید که یک قسمت از فرآیند تغییر اقلیم است. گرمایش جهانی مخصوصاً و عمدتاً بر روی دما تأکید دارد اما تغییر اقلیم همه‌ی عناصر مانند دما، بارش، رطوبت و ویژگی‌هایی مانند ضریب تغییرپذیری، نوسانات، و ... را شامل می‌شود.

تغییر اقلیم یک فرآند جهانی است، نمی‌شود گفت که یک کشور خاص باعث شده و کشورهای دیگر باعث نشده‌اند. چون فعالیت‌های انسانی در همه کشورها مطرح است. برخی می‌گویند مثلاً کشورهایی مثل ایران نقش مهم‌تری دارند چون بیشتر بر روی مسأله تولید نفت تأکید می‌کنند. اما تولید نفت، تنها دلیل نیست و همه‌ی فعالیت‌های انسانی باعث تغییر اقلیم می‌شوند. این فعالیت‌های انسانی، شامل سوخت فسیلی است که کشورهای پیشرفته هم به اندازه ایران و حتی خیلی بیشتر از ایران، سوخت فسیلی مصرف می‌کنند. مورد بعدی تخریب جنگل‌هاست که باز در کشورهای پیشرفته مثلاً در اروپا، جنگل‌ها کلاً از بین رفته‌اند، و مسئله بعدی اسراف در مصرف است که باز هم در اکثر کشورهای پیشرفته اسراف بالاتر است. در نهایت، متهم کردن یک کشور یا دو کشور خاص نمی‌تواند پاسخ و جوابگوی راه‌حل تغییر اقلیم باشد. مسئله، یک مسئله جهانی است و برای حل آن باید همکاری جهانی وجود داشته باشد.

بحران کرونا و بحران همیشگی رسانه‌های ایران

در این نشست مجازی که روز یکشنبه ۱۵ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور خانم بهاره صفوی، دبیر انجمن ترویج علم و روزنامه‌نگار علم و دکتر حسن نمکدوست تهرانی، روزنامه‌نگار، پژوهشگر و استاد ارتباطات برگزار شد، ابتدا بحران‌های زیست محیطی و بحران‌هایی با منشأ رفتار انسانی مورد بررسی قرار گرفت.

اما فراتر از بحران‌هایی چون سیل، زلزله و ریزگرد، بحران‌های دیگری هم هست که به لحاظ اجتماعی، سیاسی و اقتصادی با آن مواجه هستیم. در حال حاضر کشور دچار بحران اقتصادی است، یا بحران سیاسی که هم در درون کشور و هم در خارج از کشور وجود دارد. ایران در منطقه‌ای قرار گرفته که قرن‌هاست دارای بحران‌های سیاسی است و در طی ۴۰-۵۰ سال گذشته هم بر دامنه‌ی آن‌ها به شدت افزوده شده است. اساساً ایران کشوری است که به لحاظ زیست اجتماعی درگیر انواع بحران‌هاست. این یک واقعیت است و ما باید این واقعیت را به رسمیت بشناسیم. معنای به رسمیت شناختن این است که بدانیم این اتفاق جزوی از زندگی ماست

که باید با آن زندگی کنیم، ابعاد آن را بشناسیم و شیوه‌های مقابله با آن، شیوه‌های زیستن با آن و شیوه‌های مدیریت آن را یاد بگیریم. طبعاً رسانه‌های ما نیز باید بدانند که بحران، موضوع همیشگی است که با آن سر و کار دارند.

این بدین معناست که تحریریه‌های ما باید آمادگی مواجه شدن با انواع بحران‌ها را داشته باشند. بدانند که روزی نیست که یکی از بحران‌ها به سراغ ما نیاید. معنای این حرف این است که ما باید آمادگی‌های لازم برای مواجه با وضعیت بحرانی را به عنوان یک امر مسلم در تحریریه‌هایمان، در نظام آموزشی دانشگاه‌هایمان، در نظام آموزش حرفه‌ای روزنامه‌نگاری و در نظام اندیشه‌ای افرادی که داعیه‌ی مدیریت بحران دارند، به رسمیت بشناسیم.

نقد و بررسی کتاب "درآمدی بر نظریه داده‌ها: جستاری فلسفی و علمی درباره داده‌ها"

در این نشست مجازی که روز یکشنبه ۲۲ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر مهرناز خراسانچی، دبیر نشست، دکتر رحمت‌الله فتاحی، نویسنده کتاب و دکتر مصطفی امینی، منتقد، برگزار شد، برخی مفاهیم و بخش‌های کتاب توسط نویسنده تشریح شد.

نویسنده با مروری در تاریخ علم، به نکات ارزشمندی رسیده است. یکی اینکه انسان از سیر ذهنیت ماوراءالطبیعه شروع کرده و به چیزهایی در تاریخ

نشست‌های یکشنبه‌های ترویجی (۷)

نقد و بررسی کتاب (۲)

درآمدی بر نظریه داده‌ها:
جستاری فلسفی و علمی درباره داده‌ها

دکتر مهرناز خراسانچی
دبیر نشست

دکتر رحمت‌الله فتاحی
نویسنده

دکتر مصطفی امینی
منتقد

زمان
یکشنبه ۲۲ تیر
ساعت ۱۹
(به وقت تهران)

@iranpopsience
بخش زنده از طریق صفحه اینستاگرام
انجمن ترویج علم ایران

علم و شبه علم پرداخته است. سپس وارد تجربه‌گرایی و خردگرایی شده و برای فهم چیزهایی که با آن مواجه است از آزمایش و تجربه استفاده کرده است. به همین دلیل انسان در طول قرن‌های متوالی به خصوص در دوران رنسانس، روش‌ها و ابزارها و فناوری‌های مختلفی را ابداع کرده تا به اسرار هستی و چیزی که به عنوان علم شناخته می‌شود، دست پیدا کند. زمانی که میکروسکوپ اختراع شد، انسان قادر شد چیزی را کشف کند که هزاران سال آن را ندیده بود، چیزی که با چشم غیر مسلح قابل دیده و لمس شدن نیست. به همین دلیل انقلاب بزرگی رخ داد و جوامع بشری به این پی بردند که در ورای چیزی که به ظاهر می‌بینند، چیزهای دیگری وجود دارد که در زندگی انسان بسیار تاثیرگذار هستند و می‌توانند زندگی انسان را دگرگون کنند.

طی این شش دهه اخیری که ما با رایانه آشنا شده ایم، تلاش کردیم که بحث‌های کلی و توانمندی‌های کلی خودمان را به سمت توانمندی‌های بسیار تخصصی، پیچیده

و پیشرفته سوق بدهیم. اگر ما در رایانه‌های نسل اول، داده‌های خیلی کمی را می‌توانستیم ذخیره کنیم، حالا به مرحله‌ی بسیار پیشرفته‌ای رسیده‌ایم و به نظر می‌رسد این مرحله همچنان ادامه داشته باشد. به همین ترتیب اگر ما با یک نگاه خرد به تمام هستی نظر کنیم، متوجه خواهیم شد که آنچه که باعث زندگی، باعث رفتار و باعث عکس‌العمل می‌شود، از طریق حواس پنج‌گانه انجام می‌شود. یعنی انسان با حواس پنج‌گانه با محیط اطراف ارتباط برقرار می‌کند و اطلاعات و داده‌هایی که از طریق سلسله عصبی دریافت می‌کند توسط مغز تجزیه و تحلیل می‌کند تا قادر به درک داده‌ها باشد. وقتی به این مرحله می‌رسیم، اهمیت و ارزش داده را کاملاً کشف می‌کنیم.

ترویج علم، فناوری و نوآوری: نگاهی به تعاریف، رویکردها و اهداف

در این نشست مجازی که روز یکشنبه ۲۹ تیر ماه ۱۳۹۹، با حضور دکتر اکرم قدیمی، دبیر نشست و دکتر حسین شیخ رضایی، عضو هیأت علمی

نشست‌های یکشنبه‌های ترویجی (۸)

موضوع

**ترویج علم، فناوری و نوآوری؛
نگاهی به تعاریف، رویکردها و اهداف**

دکتر حسین شیخ رضایی
عضو هیأت علمی، بنیاد پژوهشی حکمت و فلسفه

دکتر اکرم قدیمی
دبیر نشست

@iranpopscience

بیش زنده از طریق صفحه اینستاگرام انجمن ترویج علم ایران

زمان
یکشنبه ۲۹ تیر
ساعت ۱۹
(به وقت تهران)

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه برگزار شد، تعریف علم، موارد اختلاف در خصوص تعریف علم و تفاوت‌ها و شباهت‌های تعاریف مختلف، مورد بحث و بررسی قرار گرفت. سپس سه نقطه عطف در حوزه علم مورد بحث قرار گرفت: نقطه عطف اول جایی بود که محققان و دانشمندان فهمیدند که مردم شنونده‌ی صرف نیستند که دانشمندان بگویند و آن‌ها گوش کنند، بلکه خود مردم یادگیرنده‌های فعال هستند. نقطه عطف دوم آنجا بود که یک سری حرف‌هایی بین مردم وجود دارد که دانشمندان باید یاد بگیرند و این همان اصطلاح متخصصان غیردانشگاهی بود. نقطه عطف سوم جایی است که مردم می‌توانند تحقیقات دانشمندان را شکل بدهند. یعنی می‌توانند نظارت بکنند و بگویند که تحقیقات در کدام جهت پیش رود. این سه نقطه به یک معنا، تاریخچه‌ی ترویج علم را مشخص می‌کند. تکنولوژی نیز به سه حوزه تقسیم می‌شود که شامل فرآورده‌های تکنولوژی، فرآیند منجر به ایجاد تکنولوژی و جنبه‌ی نهادی و اجتماعی تکنولوژی است. هر مصنوع تکنولوژی، علاوه بر اینکه یک فرآورده است یک جنبه‌ی اجتماعی دارد و آن

هم نظم دادن به زندگی ماست. به موازات چیزی که در حوزه‌ی علم و فناوری گفته شد، زمانی منظور ما از ترویج نوآوری، یعنی آشنا کردن عموم مردم با مفاهیم موجود در این حوزه است، مرحله دوم استفاده از مهارت‌هاست، یعنی به جای ارائه دادن محصول به مردم، از آن‌ها بخواهیم خودشان مثل دانشمندان فکر کنند و مرحله سوم، ایجاد یک اتمسفر است که نوآوری در آن ارزش تلقی می‌شود.